

Оплата освітан на 44 місяці

2 жовтня відбувся загальноміський мітинг працівників навчальних установ Києва. Комітет правового і соціального захисту Київського міського комітету профспілки працівників освіти і звернувся до педагогів міста та робітників навчальних установ. Пропонуємо його текст.

ЗВЕРНЕННЯ

ШАНОВНІ ОСВІТЯНИ!

В критичній ситуації опинилися працівники навчальних установ і освіти в цілому.

Мізерна заробітна плата, «продекларовані» соціальні гарантії призвели до того, що професія педагога втратила свою суспільну цінність, занепав престиж наукової і педагогічної діяльності. Серед інших галузей господарства по рівню оплати праці працівники освіти опинилися на останньому місці. Посадовий оклад професора становить біля 800 тис. крб., вчитель біля 450 тис. крб., а посадові оклади обслуговуючо-

го персоналу складають в середньому 160 тис. крб.

Через низьку заробітну плату працівники навчальних установ та їх сім'ї опинилися на межі виживання.

Про деградацію суспільства, його духовності свідчить масовий відток з освітянських установ кваліфікованих фахівців. Випускники педагогічних навчальних закладів не приступають до роботи за одержаною спеціальністю. За станом на 1.09.94. р. у 319 школах Києва налічувалось 1084 вакансії вчителів. Ситуація настільки критична, що якби не залучення пенсіонерів і студентів старших курсів до викладання пред-

метів та перевантаження працюючих педагогів, багато навчальних закладів зовсім перестали б функціонувати.

У вищій школі ситуація ще більше загострилася через систематичні, на 2—3 місяці, затримки з виплатою і тієї мізерної заробітної плати і стипендій. Фактично припинено фінансування їх господарської діяльності.

В зв'язку з тим, що працівники навчальних установ не в змозі виконувати свої освітянські обов'язки, вони практично стали заложниками суспільства і держави. Назріла невідкладна необхідність розробки та реалізації владними структурами комплексу заходів по соціальному захисту як працівників галузі, так і самої освіти в цілому.

НАПОЛЯГАЄМО

НА ТЕРМІНОВОМУ ВИРІШЕННІ НАСТУПНИХ ПИТАНЬ

1. Усунути розрив між продекларованою чинним законодавством пріоритетністю галузі і фактичним залишковим принципом фінансування освіти. Забезпечити своєчасне виконання у повному обсязі Закону України «Про освіту», і в першу чергу його ст. ст. 56, 57.

2. Надати в законодавчому порядку працівникам освіти пільги і соціальні гарантії на рівні державних службовців.

3. Прискорити розроблення Положення про реалізацію ст. 52 Закону «Про освіту» та п. 9 ст. 18 Закону «Про основи держав-

ної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності з обов'язковим щомісячним коригуванням рівнів заробітної плати педагогічних та наукових працівників, а не шокотаргально, як це передбачалося в попередньому Положенні.

4. З метою підвищення рівня матеріального стану обслуговуючого персоналу, студентів забезпечити встановлення мінімальної заробітної плати на рівні не нижче офіційно визначеної межі мало-забезпеченості.

5. В державному порядку запровадити надання працівникам освіти пільгових довгострокових

кредитів на будівництво кооперативного та індивідуального житла.

Пропонуємо до 18 жовтня ц.р. обговорити ці вимоги на зборах трудових колективів і при їх підтримці, у відповідності з діючим законодавством, направити у відповідні інстанції (керівнику установи, районній адміністрації, райкому профспілки). В разі невирішення вимог розпочати підготовку до загальноміського страйку з 1 грудня 1994 року.

ЗА ДОРУЧЕННЯМ МІТИНГА
Комітет правового та соціального захисту Київського міського комітету профспілки працівників освіти і науки.

ВЧИТИ ПРОЕКТ-МЕНЕДЖЕРІВ

Сьогодні Україна як кожна організація багато в чому схожа на корабль, що прагне пересікти Північну Атлантику. Це ще як айсберг, що піднімається лише своєю меншою частиною над водою. Кожний з них має свою мету — навчитися співробітничати, щоб уціліти та отримати прибуток на левному ринку. Тому необхідно, щоб всі матроси знаходилися на своїх місцях. Крім того, нам необхідна система управління, що забезпечує готовність для зустрічі із айсбергом. І кожний член команди повинен знаходитися на своєму місці, щоб своєчасно виявити небезпеку. Тобто нам зараз, під час кризи в країні, потрібно навчитися управлінню шляхом постановки цілей, треба вчити, готувати людей, щоб кожна людина могла знайти своє місце і не залишитися без роботи. Допомогаючи людям, поставивши перед ними завдання, кожний із спеціалістів сам не залишиться без роботи.

Цей відступ ми зробили, щоб розяснити читачеві про важливу роботу, яку готуються провести Інститут економічного розвитку (ІЕР) Всесвітнього банку реконструкції і розвитку та наш Київський Державний Технічний Університет Будівництва і Архітектури (КДТУБІА).

Наше українське суспільство не зможе вийти з нинішнього стану без широкомасштабних інвестицій, спрямованих на реконструкцію господарства, створення сучасної інфраструктури та підвищення ефективності функціонування економіки.

Основним інвестором повинна стати сама Українська держава, і вагому роль повинні відіграти західні інвестори, як державні, так і приватні, а також наш молодий український приватний капітал. Тому, як було відзначено, серед багатьох проблем формування захоплюючого інвестиційного клімату однією з них є створення в Україні достатньої кількості високопрофесійних проект-менеджерів.

Організації, про які ми сказали вище, розпочали вже реалізацію учбових програм по управлінню проектами для України. Директором цієї програми з українського боку є професор КДТУБІА, зав. кафедрою автоматизації будівельного виробництва С. Д. Бушуєв. Керівник програми від ІЕР Всесвітнього банку професор В. В. Позняков. Ці спеціалісти вивчають проблему культури менеджменту понад 20 років. Вони співробітничать з Internetom — Європейською асоціацією по управлінню проектами, створили свою (радянську) організацію, потім Ukrnet — українську, провели 2 Всесвітніх конгреси по управлінню проектами в країнах СНД.

Наприкінці вересня для реалізації програми проект-менеджменту на базі КДТУБІА було проведено нараду. Вона була присвячена відкриттю семінару з підготовки викладачів і спеціалістів по управлінню проектами, що відбувся кількома днями пізніше. В ньому взяли участь близько 70-ти чоловік. Серед учасників були Андерс Зейлун, заступник керівника українського відтупиник керівника Українського Банку, Амвон Голан, директор Інституту

економічного розвитку (ІЕР) Всесвітнього банку, В. В. Позняков, керівник програми з боку ІЕР Всесвітнього банку, В. Ю. Биков, директор Інституту системних досліджень Міністерства освіти, В. Ф. Шульженко, перший заступник Голови Агентства Міжнародного співробітництва та інвестицій, В. Б. Ковальчук, перший заступник Голови Державного інвестиційного фонду України, В. А. Баженов, Г. Я. Антопенко, М. М. Осетрін, П. В. Кривенко, проректор нашого КДТУБІА, А. Д. Гарража, заст. декана факультета АБВ, А. Д. Освітнінко, помічник проректора нашого вузу, також проректори Київського університету ім. Т. Шевченка, Харківського технічного університету Будівництва і архітектури, Одеської академії будівництва і архітектури, Придніпровської академії будівництва і архітектури і їх співробітники, керівники підготовки проект-менеджерів і ін.

На семінарі обговорювалися і була затверджена учбова програма з підготовки викладачів і спеціалістів по управлінню проектами; у виступах учасників враховано побажання з реалізації програми. Так, під час нашої бесіди з керівником програми з боку Інституту економічного розвитку Всесвітнього банку Вячеславом Володимировичем Позняковим він сказав: «ІЕР розглядає цю учбову програму для України як одну із засобів, які допоможуть вийти економіці країни з нинішнього кризисного стану та інтегрування в світову економіку».

На семінарі було відібрано кандидатів для направлення на навчання. Це відбувалося шляхом психологічного тестування і співбесіди з працівниками Всесвітнього банку та керівником програми. Курс учбової програми з підготовки викладачів по Управлінню проектами для України складається з трьох частин. Перша частина відбуватиметься з 14-го листопада по 6 грудня 1994 року в Києві. Друга її частина — у Вашингтоні з 9-го січня по 3-е лютого 1995 року і третя частина знову в нашому місті, лютий — березень наступного року.

І. ГЕРАЩЕНКОВА.

КОНТАКТИ ВЧЕНИХ ВСЬОГО СВІТУ

В'яжучі властивості сполучень лужних металів, що встановлено в 1957 році професор В. Д. Глуховський, перемілили традиційні уявлення вчених про роль лугу у формуванні структури і властивостей в'язучих матеріалів і бетонів. Рівень знання, який ми маємо нині, в галузі фізико-механічних і спеціальних властивостей лужних в'язучих і бетонів, управління складом продуктів твердіння цих в'язучих залежно від стану сировини, умов твердіння та призначення матеріалів, а також їх екологічна безпека дозволяє віднести лужні в'язучі і бетони до найсучасніших і довговічних цементів. Деякі вчені навіть називають їх цементами майбутнього.

Перша Міжнародна конференція відбулася 11—14 жовтня 1994 року в Києві. Вона була організована Науково-Дослідним інститутом в'язучих речовин і матеріалів імені В. Д. Глуховського. З вітальним словом до учасників конференції звернувся ректор нашого Університету професор А. М. Тугай. В роботі конференції взяли участь спеціалісти України, США, Франції, Англії, Нідерландів, Німеччини, Фінляндії, Чехії, Китаю і інших країн. Зроблено було на конференції 18 доповідей. Узагальнююча доповідь, яку зробив директор ін-

ституту та голова оргкомітету професор П. В. Кривенко, була присвячена проблемі розвитку ідеї лужних цементів, основним принципом управління їх властивостями, а також практичним можливостям застосування. З доповідями про найновіші досягнення в галузі лужних цементів, сировинної бази, використання та довговічності лужних цементів і бетонів виступили провідні наукові співробітники інституту Ж. В. Скурницька, О. М. Петропавлівський, В. П. Ільїн, К. К. Пушкарєва. Доповіді, присвячені теорії і практиці контактно-конденсаційних матеріалів, зробили провідні вчені в цій галузі — Р. Ф. Рунова та С. Е. Максуюв.

Великий інтерес присутніх викликали доповіді вчених інших країн України та зарубіжжя. Вони були присвячені питанням впливу лугу на гідратацію портландцементу, шлаку і інших алюмосиликатів, а також технології виготовлення і застосування лужних бетонів.

Ці питання розглянули в своїх виступах українські вчені О. Л. Мчедлов-Петросли, В. А. Вознесенський, М. А. Саніцький, А. В. Ушеров-Маршак. Також цим питанням присвятили свою увагу зарубіжні спеціалісти І. Давидович (Франція), Б. Тойллінг (Фінляндія), С. Нето (Бразилія),

В. Кларк (США), І. Бронштейн (Чехія).

В дружній, конструктивній обстановці відбулася у нас і дискусія. Вона була присвячена питанням широкого промислового освоєння лужних цементів і бетонів в традиційних і нетрадиційних галузях (наприклад, екологічно безпечна іmobilізація хімічних і радіоактивних відходів, застосування як жаростійких матеріалів, класів адгезійних матеріалів і ін.).

Конференція продемонструвала, що наукова роль науково-дослідного інституту в'язучих матеріалів ім. В. Д. Глуховського величезна в проблемі, яка обговорюється.

Високий рівень наукових розробок, багатолітній досвід виробництва та освоєння лужних бетонів, а головне довговічність та стійкість лужних бетонів, що було доведено багатолітнім досвідом експлуатації, залучили увагу до конференції і до робіт НДІВМ зокрема, багатьох зарубіжних фірм.

Наша конференція сприятиме збільшенню наукових та комерційних контактів між вченими НДІВМ і всього світу.

Вчений секретар НДІВМ, ст. науковий співробітник.

В. ЧИРКОВА,
НДІВМ,

ПОДВИГУ — ПІВСТОЛІТТЯ

Цьому знімку майже півстоліття. На ньому сфотографований професор Георгій Архипович Саранча, тодішній військовий лейтенант разом із своїм бойовим другом Федором Кудінін. Було це в Берліні 9 травня 1945 року біля пам'ятника Вільгельму. Ця фотографія, яку зняв тоді військовий кореспондент збирається в Берліні-Карлсхорсті, в музеї Історії безвідмовної капітуляції фашистської Німеччини. В залі цього музею 8 травня 1945 року був підписаний акт беззасторожної капітуляції вермахту фашистської Німеччини. Із співробітниками цього музею, яким Г. А. Саранча допомагав унікальними документами, у нього сердечна дружба. Щорічно він отримував від хранителів фондів музею поздоровлення із святами Перемоги та Днем Армії та полки. Багато поздоровлень має професор Саранча від покійного Маршала Радянського Союзу Кирила Семеновича Москаленка (про їх військовий зв'язки розповідає Георгій Архипович у своїх спогадах, які ми пропонуємо нашим читачам в цьому номері газети).

СИНІВСЬКЕ СПАСИБІ, ВАМ

8 жовтня 1944 року. Війська трьох українських фронтів вишшли на державний український кордон. 6 листопада було звільнено наше місто. Це була велика перемога. В ній відстоювало життя, честь, щастя наших батьків, матерів. Багато людей заплатили за це найдорожчим, що є в людині — життям своїм. «І сьогодні ми кажемо нашим ветеранам — великий уклін вам, тим, хто відсто-

яв перемогу, поборов ворога. Я хочу подякувати всім, поздоровити їх з святом визволення нашої України і, особливо, тих, хто брав у ньому участь». Це слова, що сказав ректор університету, професор А. М. Тугай на зборі ветеранів, присвячених цій даті. За годину до початку зустрічі ветерани прийшли у фойє актового залу. Тут можна було побачити стени з фотографіями, що зображували учасників війни в

День свята Перемоги 1985, 1988, 1990, 1994 років. Вони вже стали історією. Традиційно були і виставки художніх творів. Приємно було подивитися на пейзажі професорів І. О. Пашкова, В. М. Михайленка та мальовані портрети солдат, офіцерів періоду війни 1942—1945 років, автором яких є, професор О. А. Горбенко. Музей наш представив фото періоду війни наших викладачів, які брали участь в обороні Києва.

ПОВЕРНУЛИСЯ У ВІЙСЬКОВИХ ШИНЕЛЯХ

Для нас — ветеранів Великої Вітчизняної, що пішли на війну з студентської лави нашого вузу, повернулися в аспірантуру чи на викладання в КІБІ, ці дні визволення рідного Києва і всієї України є особливо дорогими і незабутніми.

Пам'ятаю деяких студентів будівельного факультету нашого інституту, які з IV курсу з кафедри технології будівельного виробництва вихали на виробничу практику і всі ці роки війни пробули в Армії. Після цього, наприкінці 1945-го, повернулися у вуз для закінчення навчання і вступу в аспірантуру інституту. Пам'ятаю все це, зустрічаючись із такими ветеранами, які пройшли довгі фронтові дороги, були відважними заради Перемоги, повернулися в КІБІ ще у військових шинелях. Це нинішні професори С. О. Слюсаренко, І. О. Пашков. Свій внесок в справу Перемоги внесли багато наших співробітників, такі, як покійний В. Д. Глуховський, а також І. І. Русинюк, П. І. Сікало, О. Б. Білостоцький та ін.

Різними у них були дороги, лише мета одна — Перемога. Хто трудився на аеродромах і військовими на будівництві, хто в Куйбишеві, куди було евакуйовано частину будівельного вузу, продовжував навчання, хто пройшов військовими дорогами. Кваліфікацію продовжували ми зовсім не будівельно: розвідники, артилеристи, піхотинці. Не всі із них захищали рідний Київ, були біля інших міст Союзу, допомагали там, помшались гітлерівцям.

Пам'ятаю осінь та зиму 1945—46 років. Місто лежало в руїнах, було багато завалих. Люди виходили на розчищення Хрещатка, пізно ввечері доводилось сидіти в дипломничій, що на вул. Пиро-

гівський, 9 (старий корпус нашого КІБІ), а потім рухати додому по бульвару Шевченка, проспекту Перемоги (тоді Брест-Литовське шосе).

Це така деталь. Цікаво, що декан будівельного факультету доцент Гришпаид зміг зберігти під час окупації ворогом Києва архів нашого деканату, всі списки студентів по курсах, дані про них, які виявились вкрай необхідними під час відновлення студентів після визволення міста по закінченні війни. Зі мною, особливо, стався смішний випадок: мені в деканаті наша співробіт-

ниця — методист Ніна Іванівна сказала, переглянувши збережені документи, що мені треба доскласити курс та проєкт з сталевих конструкцій. Це говорить про те, що всі відомості по заняттях факультету були переховані, збережені.

В театр на спектаклі ходили ми в старій армійській формі. Частина студентів, щоб побачитися, збиралася на дому в деякого з наших однокласників, потім аспірантів. Про що тільки не говорили, згадували дні, що минули, мріяли про те, що ще прийде, планували його, думами, відялися на краще. Можливо, наш колисьний ентузіазм окремих молоді, студентам не зрозумілий. Стараємося їм говорити про це найдоступнішими словами. З якою щирою вдячністю й любов'ю ми згадуємо тих, хто від нас вже пішов, а був співробітником в найвищому розумінні цього слова, працював, не жалюючи своїх сил і знань. Це професори М. В. Корноухов, Ю. Д. Соколов, В. Н. Ярін, І. А. Кирієнко, І. Я. Слободяник М. С. Будніков і ін. Велике спасибі їм та низький уклін їх пам'яті.

Вважаю, що День визволення рідного Києва (6 листопада), всієї України і День Перемоги над фашистською Німеччиною — 9-го Травня — це взаємозв'язані дні. І якщо мешканець України на смерть стояв в окопах Сталінграда, Москви, Ленінграда, міст Кубані та Північного Кавказу, — це значить, що він також поклав сили на визволення рідної України.

Ми з радістю зустрічаємо Дні загальної Перемоги, дні визволення Києва і України. Про це ми прагнемо дохідливо розповідати нашим студентам, нашій молоді.

М. КАНЮКА, професор, ветеран Вітчизняної війни.

На знімку: 1941 р. Північно-Кавказький фронт. М. Канюка — артилерист-розвідник гаубичного артолку.

ЦЕ ПОЧИНАЛОСЯ ТАК...

ного командування (РГК), і командир його тоді 39-річний генерал-майор К. С. Москаленко. Я був призначений начальником секретної частини штабу бригади.

Я був відряджений до Київського особого округу із службовими листами на ім'я особисто командуючого генерал-полковника М. П. Кирієноса, начальника штабу округу генерал-лейтенанта М. А. Пуркаєва та начальника оперативного управління генерал-майора І. Х. Баграняна.

Протягом місяця бригаду в основному було сформовано. Вона представляла міцне високорухоме вогневе протитанкове з'єднання.

Коли я був в останньому відрядженні в Києві 21 червня 1941 року — о 14-й мені викликали в міськвоенкомат і вручили 2 квитки на поїзд, що відправлявся на захід з Києва о 18.02. Мене попередили, що це останній поїзд з нашого міста, тому всі справи треба звернути негайно і встигнути вихати.

Поїзд прибув до ст. Ковель і о 7-й ранку 22 червня 1941 р. ми були в розташуваних бригади, яка мала 2 орудинні і артилерійські полки, міно-саперний і авто-

транспортний батальйони і під-розділи обслуги.

Комбриг К. С. Москаленко об'явив бойову тривогу. Враховуючи відсутність зв'язку з Москвою і Києвом ІАПГБр була оперативно підпорядкована 5-й Армії, якою командував генерал-лейтенант М. И. Потапов.

Вже о 10-й ранку ІАПГБр була на марші в напрямку кордону. Після того як бригада наша минула Луцьк і за ним мсті через річку Стир, одна за одною стали налітати на нас бомбардувальники групами по 20—30 під прикриттям винищувачів. Тепер стало важко присутуватися по розбитих дорогах.

Ми їхали в бронемашині разом із генералом К. С. Москаленком, його ад'ютантом ст. лейтенантом М. І. Тубановим і шофером В. А. Кокеня. На півдорозі до Володимир-Волинського ми наздогнали колону бронемашин з двома танками. В них були командуючий 22-го механізованого корпусу генерал-майор С. М. Кондрусев і начальник штабу

корпусу генерал-майор М. С. Тамруч з оперативною групою штабу.

Обмінявшись думками, генерал-майор К. С. Москаленко переїхав з С. М. Кондрусевим в танк.

До Володимира-Волинського було вже недалеко, коли ми почули часті орудинні постріли попереду. Генерали Москаленко і Кондрусев вишшли з танку, де нам з невеликого бугра було видно, що на зустріч зліва та справа біла шосе рухаються в бойових та передбойових порядках багато танків та мотопіхоти. Авангард бригади, що знаходився попереду нас, вів по них вогонь.

Спочатку генерал Кондрусев подумав, що це відступає 41 танкова дивізія і просив Москаленка зупинити вогонь, але, коли я подав Москаленкові бінокль, і він перший побачив хрести на їх бортах, мовчки передав його генералу Кондрусеву. Стало зрозуміло, що по нам нема.

Перед нами були ворожі танки 6-ї армії, яка пізніше була розбита під Сталінградом. Від почат-

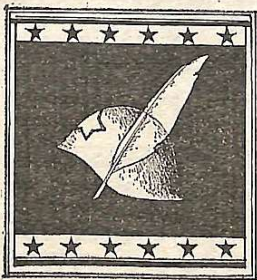
ку війни цією армією командував генерал-фельдмаршал фон Рейхенау, і вона вважалася кращою в Вермахті переможницею столиць.

Не гаючи жодної хвилини, генерал Москаленко наказав головним силам бригади розвернутися на рубежі Володимирівка-Підгайці — Микудліні та зустріти ворога вогнем прямої наводки.

Після короткої артилерійсько-авіаційної підготовки гітлерівці кинули в атаку біля 200 танків, що підходили до рубежу зустрічі ешелонами, за якими йшла мотопіхота і артилерія. Одночасно над полем бою з'явилися бомбардувальники і винищувачі ворога.

В цьому першому бою артилеристи бригади підбили та спалили біля 70 танків і бронемашин, багато мотопіхотинців і іншої техніки 14-ї танкової дивізії і 298 піхотної дивізії. Бригада втратила 4 батареї з особим складом і матеріальною частиною. Осколком снаряду був смертельно поранений генерал-майор С. М. Кондрусев.

(Початок. Прод. на стор. 4).

2-го ТРАВНЯ 1941 р. о 14-й годині було оголошено бойову тривогу. В мобілізаційному пакеті, що ми отримали, було наказано: одержати бойове забезпечення і о 20.00, 2-го травня, ешелонами вихати на захід.

Наступного дня, вранці, прибув на станцію Київці Львівської залізничної, де отримали розпорядження, що наш 506 ОБЗ розформовується. Тепер він в розпорядженні 1-ї артилерійської протитанкової бригади резерва голов-

ПРОФСПІЛКИ ЗВІТУВАЛИ

6 жовтня відбулося ХХІІ Звітньо-виборна профспілкова конференція співробітників нашого університету. На ній голова профкому вузу М. Д. Василевський звітував про роботу профспілкового комітету за період 1991—1994 роки. Про свою роботу за звітний період розповідала на конференції голова ревізійної комісії Л. П. Гаркуша.

Було обрано новий склад профкому вузу та ревізійної комісії. Також конференція обрала делегатів на міську звітньо-виборну профспілкову конференцію працівників освіти і науки. Від наших профспілок на ній будуть присутні голова профкому М. Д. Василевський та голова комісії з організаційних питань А. А. Гром.

На конференції були і гості — представники профспілкових організацій міста і країни. Серед них: В. Миргородський, заст. голови секції вищої школи ЦК профспілок України, Л. Науменко, заст. голови міському профспілки, І. Волино, член президії міського профспілки, голова Дарницького районного комітету профспілки.

РІШЕННЯ КОНФЕРЕНЦІЇ

1. Роботу профспілкового комітету за звітний період визнати задовільною.
 2. Новому складу профкому університету рекомендовано більше уваги приділяти соціально-економічному захисту прав працівників освіти і науки. Робити це шляхом активного впливу через вищестоящі органи на владні структури України.
 3. Під час складання нового колективного договору зафіксувати постійну частку позабюджетних надходжень на рахунок профкому для надання матеріальної допомоги співробітникам університету.
 4. Роботу Центрального Комітету профспілок працівників освіти і науки з питань соціально-економічного захисту оцінити незадовільною. Висловити йому невдоволення.
 5. Доручити Київському міському профспілці доставити рішення нашого вузу до відомої ЦК та профкомів навчальних закладів Києва та обласних профспілкових комітетів України.
 6. Підтримати вимоги загальноміського мітингу протесту освітан від 2 жовтня.
- Вважати, що колектив університету готовий взяти участь в масових акціях протесту, якщо владні структури не відреагують на вимоги мітингу.

Новий склад профкому

Учасники профспілкової конференції обрали голову профкому університету, збільшеного заступника голови профспілки та голів постійних комісій профкому на 1994—1999 роки.

ВАСИЛЕВСЬКИЙ Микола Дмитрович — голова профкому.
ТИМІНСЬКИЙ Георгій Миколайович — звільнений заступник голови профкому.

ЧЛЕНИ РЕВІЗІЙНОЇ КОМІСІЇ

ГАРКУША Людмила Пилипівна — головний бухгалтер господарюючого науково-дослідного комплексу.

ФЕДОРОВА Наталія Віліянівна — начальник науково-організаційного відділу університету.

РУДЯК Костянтин Олексійович — викладач циклу цивільної оборони.

Голови постійних комісій

ГРОМ Андрій Андрійович — голова комісії з організаційних питань.

ВАСИЛЕВСЬКИЙ Микола Дмитрович — голова комісії з питань соціального страхування, організації лікування і відпочинку.

КОЧЕТОВ Генадій Михайлович — голова комісії з соціально-правового захисту.

ЛІЗУНОВ Петро Петрович — голова комісії з житлових питань.

ВІЛЬСОН Олександр Георгійович — голова комісії по охороні праці і побуту.

СПИСОК ЧЛЕНІВ ПРОФКОМУ

ВАСИЛЕВСЬКИЙ Микола Дмитрович — доцент кафедри політичних наук.

ВЕРЗУН Валентина Матвіївна — начальник відділу деканату по роботі з іноземними студентами.

ВІЛЬСОН Олександр Георгійович — доцент кафедри охорони праці і навколишнього середовища.

ГРОМ Андрій Андрійович — старший науковий співробітник науково-дослідного інституту будівельної механіки.

ГУСАРОВ Валентин Кирилович — доцент кафедри політичних наук.

ДОВГУЛЯ Лариса Моїсеївна — заступник начальника планового відділу університету.

КОЧЕТОВ Генадій Михайлович — доцент кафедри хімії.

ІВАНЕНКО Петро Олександрович — доцент кафедри опору матеріалів.

МАЙЛО Надія Іванівна — асистент кафедри інженерної геодезії.

МОХОРТ Валентина Миколаївна — заступник директора науково-дослідного інституту в'яжучих матеріалів.

ЛАГУТІН Генадій Володимирович — голова профкому студентів.

ЛІЗУНОВ Петро Петрович — начальник обчислювального центру.

НАУМЕЦЬ Наталія Михайлівна — інженер І-ї категорії кафедри охорони праці та навколишнього середовища.

ОСТРОУХОВА Тамара Михайлівна — інструктор-методист профкому.

СИНЯКОВА Маріна Гертрудівна — інженер І-ї категорії лабораторії інтер'єру вузів.

СТЕЦЕНКО Валерій Васильович — науковий співробітник Державного Дослідницького Екологічного комплексу.

СТАРІНСЬКА Назія Нуріївна — доцент кафедри будівельних машин.

СОСЕВИЧ Юрій Володимирович — ст. викладач кафедри будівельних машин.

ТУГАЙ Анатолій Михайлович — ректор університету.

ТЕРЕХОВА Наталія Миколаївна — інженер І-ї категорії кафедри міського будівництва.

ТИМІНСЬКИЙ Георгій Миколайович — звільнений заступник голови профкому.

ФРОЛОВ Олексій Васильович — доцент кафедри технології будівельного виробництва.

ФУРСА Світлана Іванівна — старший інженер адміністративно-господарської частини університету.

КОРИСНІ ПОРАДИ

Для молодих хазяйок

- У наведених та підтриманих чистоті в нашому домі беруть участь всі члени сім'ї. Це потрібна і важлива робота, але вона не зовсім легка. Правда, вмілий розподіл обов'язків між всіма членами сім'ї забезпечить чистоту й затишок. А тепер про деякі раціональні правила прибирання приємність й чистки домашнього начиння.
- Прибирання повинно починатися з провітрювання всього приміщення, квартири.
 - Обов'язково необхідно вигарити пил з неполірованих меблів тріхи вологою ганчіркою, тому що мокра ганчірка лише розмаже пил по її поверхні.
 - Вологим ганчір'ям треба протирати батареї центрального опалення, підвіконня, рами вікон, двері. Саме вологе прибирання найефективніше, тому що сприяє виведенню багатьох мікроорганізмів, часто шкідливих, що містяться в повітрі та осідають на на меблях.
 - Поліровані меблі протирають м'якою фланелевою ганчіркою. Після прибирання її треба ретельно витрусити, а раз на тиждень — випрати із милом. Періодично поліровані меблі можна протирати ганчіркою, легко змоченою склидаром.
 - Регулярно м'яким папером треба витирати пил з електричних предметів. Пил і грязюка на електричних лампочках істотно знижують силу світла.
 - Рами, підвіконня, двері, що покриті масляною фарбою, періодично мийте теплою водою, додавши в неї нашатирий спирт із розрахунку 1—2 столові ложки на відро води. Якщо фарба потьмяніла, то її можна відполірувати до блиску сумішшю із 2 столових ложок соди і 1 літрової банки просяних ошпиків.
 - Із фарфору і хрусталу змочують пил м'якою невеличкою шійкою. Але, у крайньому випадку, раз у два-три тижні їх необхідно помити в теплій воді.
 - Плями на шпалерах можна видаляти за допомогою звичайної м'якої губки для олівця. Жирні плями видаляють, протираючи їх ганчіркою із бензином або порошком магнезії. Можна жирні плями на шпалерах вичистити ваткою з тальком.
 - Періодично видаляйте пил із серванту, промивайте теплою водою із харчовою содою фарфоровий посуд. Скляний посуд мийте теплою водою, а хрусталь — солоною холодною водою з оцтом, після чого добре сполоснувши холодною водою, додавши в неї тріхи сніжки.
- ІЗ ЗАПИСОК А. ОДИНЕЦЬ.

БЕЗРОДНИЙ П. П. Архітектурні терміни: Короткий російсько-український словник. — К.: Вища шк., 1993. — 272 с.

НОВЕ ВИДАННЯ 3 «АРХІТЕКТУРНОЇ МОВИ»

Великий, цікавий словник архітектурних термінів, укладений канд. архіт., проф. П. П. Безродним несе в собі весь той комплекс проблем і парадоксів, які пов'язані із визначенням феномена архітектурного як такого. Перше враження (навіть професійне), мов до сфери поняття «архітектура» може бути віднесено все, що завгодно — і це не буде помилкою, — повністю підтверджується пропонуваною книжкою. У передмові автор називає низку тем, які охоплює словник, і здавалося б, жодної з них не можна уникнути. На користь цього свідчить подальше прагнення проф. П. П. Безродного створити галузевий короткий енциклопедичний довідник — треба думати, не тому «короткий», що в ньому подані ключові терміни, а тому, що безліч слів тлумачиться дуже лаконічно. Мабусть, саме таким розкішним охопленням матеріалу помагають наявність у словнику термінів *народ, обладнання, пронос, проблема, програмоване навчання і програмований підручник, концепція, експеримент, епігонство, компонент, обіснут, тенденційність, варіант, систематизація* і навіть *спеціалізація у навчачні* (1) *філія кафедри на виробничій та деякі інші*, котрі, безперечно, використовувати в лексичі професійного архітектора, дизайнера, учня ПТУ (там ще не так), будівельника і «широкого кола чи-

тачів» (на яких і розраховано), але, здається, які не мають сутю архітектурного контексту. Можна сперечатись (і досить продуктивно) про тлумачення таких категорій, як *архітектура, прекрасне, естетика* чи щось інше, але останнім часом стає все більш свідомим, що «прикладний», технічний характер цих визначень найменше підходить до дивовижної абстракції згадуваних понять (див., скажімо, теоретичні праці А. П. Мардера). Інакше ж було б необхідно указати всю клавірату традиційної естетики з її кондовими «спарними» категоріями, а не обмежуватись наведеними визначеннями, припустимо, *прекрасного* як категорії, «що характеризує явища і предмети, яким притаманна висока естетична цінність» (с. 183). А що ж таке тоді «естетична» і «цінність»? Цього вже в словнику архітектурних термінів нема. Як, проте, нема в ньому і ще багато чого сутю архітектурного. Наважимось навести деякі паралелі. Безумовно, все охопити «коротко» неможливо, навіть і досить усталений «архітектурній мові», усталений, головну увагу треле, але було привертнути історико-архітектурним термінам, принаймні тим, яких нема більш діяльності, з галузей людської оком «архітектурі» (?!). Скажімо, термінології архітектурних

класичних ордерів: якщо є *фуст*, чому нема *гіпотрахеїдона* чи *ануліди*, або якщо є *копа*, чому нема *веларія* (тент, що натягувався над голами глядачів в амфітеатрі)? До того ж, на жаль, не всі сутю архітектурні, «елементні» поняття («подробні» архітектурних об'єктів або типи грецьких храмів (оздоблені ілюстрацією, і з визначення можна лише здогадуватися, міркувати, що ж таке *астрала*, *іліост* чи *енгазіс*, де вони розташовані в ордері і як утворюються. Проте наведений рясують кривого «Поштамту» яскраво ілюструє статтю про таємничі поняття «Архітектура». Далі, якщо розташовується таке творче об'єднання радянської архітектури 1920-х рр., як «АС-НОВА», чи терманський «Баухауз», то чому ж позбавлені уваги інші професійні угруповання, не менш важливі для «короткого» словника, такі як «ОСА», «ВОП-РА», «АРУ», «ТСАУ», «МАО», «ІАО», «ОБМОХУ» і (доволі смішні) інші класичні аббревіатури? Якщо ж задується «золотий переріз» і мненний «модуляр» Ле Корбюзьє, то чому ж забуто про золотого переріз — І. В. Жолтовського (0,528х0,472) і А. К. Бурува (0,507х0,493). Те ж саме здивування виникає, коли звертається до циклу стільових, стилістичних визначень — якщо присутніми є *неопластицизм*,

пуантилізм, *постмодернізм* і «*хай-тек*» (як відгалуження останнього), то чому ж нема відомостей про ультрामодернізм, деконструктивізм, хелпенінг, структуралізм, контекстуалізм, дисфункціоналізм, аллюзіонізм чи «аттракціонізм»? Це ж стосується і досить специфічної термінології мистецтва ХХ століття, але сама присутність у словнику архітектурних термінів таких понять, як *абстракціонізм*, *концептуальне мистецтво*, *пол-арт*, *кубізм*, *оп-арт* і деяких інших (див. вище) логічно потребує, мабусть, тлумачення також і посібно, в першу чергу — для приклад, наявності довідок про *поліпленські розписи*, *червоно-чорні грецькі амфори* чи «*барбізонська школа*». Мабусть, якщо іншакше було б побудувати цей розділ, або зовсім позбавитись його.

До речі, словника ми, на жаль, не дізнаємося про такі архітектурні поняття, як *медванін* — наліпюверх над нижнім поверхом будинку, що з'єднується в «словарку», «песталас» (скажімо, як в Ермітажному театрі Дж. Квартені в тажому театрі Дж. Квартені (СПб.), «*кружало*» (?), «*флерора*», «*фестон*», «*дбаркадер*», «*темпора*». Всі виявлені тут досить різкі зауваження не мають на меті де-зауважити ту соціальну і професійно-педагогічну цінність, яку посилає в собі рецензована книга. Во-сінно, стане у нагоді тим, галузевих довідників.

Ця книжка — результат копіїткої ретельної дослідницької роботи, гарна видана (на ці часи) ілюстрована. Але, мабусть, авторові слід було б обмежити неосажність кола словникового масиву і звернути переважну увагу на сутю архітектурно-термінологічний аспект, щоб не було читальних здивувань щодо архітектурного сенсу того чи іншого «поза-архітектурного» поняття і фрагментарності, випадковості добору словникової маси в тієї чи іншій галузі. До того ж, все це пояснюється тим, що словник створювався як посібно, в першу чергу — для студентів та молоді, яка марить архітектурною освітою. Звичайно, словарний масив мав би бути значно розширеним, проте це вже було би короткий словник, а термінологічна енциклопедія, в якій розглядалися б не тільки предметні поняття, а й їх логічне поєднання, взаємообумовленість і зв'язок. Величезна праця проф. П. П. Безродного варта всієїкої уваги, підтримки і подяки спеціалістів. Із виходом словника вітчизняна архітектурна наука отримала ще одну вагомую цінність у підгрунття ідеї створення фундаментальної «Архітектурної енциклопедії», де б був врахований такий необхідний досвід позитивних і (куди ж без них!) негативних якостей упорядкування взагалі професійних, галузевих довідників.

А. ПУЧКОВ,

ПЕРВІСНА ЛЮДИНА. ДИКА ЧИ КУЛЬТУРНА?

Е ПОХА первісної суспільства — найбільша в часі та просторі: за тривалістю вона становить понад 99% людської історії, а територіально охоплювала весь заселений світ (а подекуди зберігається й донині).

Згідно еволюційних уявлень, кілька мільйонів років тому (ширше за час подавності) почалося виділення предків людини з тваринного світу. З цього часу твориться людська культура — спочатку тільки матеріальна, а потім і духовна.

Для осанження витоків світової культури винятково важливим є факт спільного походження людства і, отже, єдиного джерела культури. «Початкова єдність людського роду є не тільки догмат віри трьох монотеїстичних релігій, але й пануюча думка серед філософів і природознавців...» (В. Соловйов).

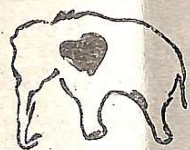
При вивченні культури первісного людства необхідно розуміти, що зменшення первісної людини могло істотно відрізнитися від сучасного (Л. Лені-Брюль вважав його «спралогічним»). Проте, як довів О. О. Леонтьєв, уявлення про виняткову конкретність первісного мислення, відсутність абстрактних понять слід вважати помилковими. У той же час первісне мислення, очевидно, було менш надідуальним, ніж мислення людини сучасної.

Першим культурним здобутком людини були знаряддя праці. «Гола рука і наданій сам собі розум не мають великої сили. Справа робиться знаряддям, які потрібні не менше розумові, ніж руцям» (Ф. Бекон). Найдавніше кам'яне рубило віком 3 млн. років знайдене в Ефіопії. Цікаво, що згодом на значних територіях були поширені однотипні знаряддя праці.

Найдавніша знахідка, яку можна вважати залишками життя, — каміня, складене в коло (Танзанія, вік 2 млн. р.). В Україні

найдавніше відоме на сьогодні житло віком біля 40 тис. років розкопане на Дністрі. Найдавніше в світі довготривале поселення типу міста — Ком-Омбо в Єгипті (XIII—XII тисячоліття до н. е., 160—180 тисяч мешканців). Одним із дуже давніх міст планети, існуючих і сьогодні, є Єрихан у Палестині, що виник не пізніше VIII тисячоліття до н. е. Залишки протоміст знайдені в Україні. Думка про те, що місто існує лише за умови існування держави, тепер відкинута.

Важливим цивілізаційним чинником виступав вогонь. Рештки найдавнішого вогнища віком біля 750 тис. років знайдені на півдні Франції. На думку В. І. Вернадського, відкриття вогню

«було зроблене в одному-двох, можливо небагатьох ще місяцях, і повільно поширювалося серед населення Землі». Виняткова важливість вогню для первісної людини художньо показана в романі французького письменника Ролі Старшого «Боротьба за вогонь» (це один із дуже небагатьох художніх творів про первісну людину).

Виняткову роль у розвитку людини та її культури відіграє мова. А. Д. Тойнбі вважає мову найважливішим критерієм відмінності людини від тварин. Мову нерідко називають чи не основним чинником еволюції людини (О. Погродін, В. Поршнев та ін.). Історія первісного суспільства є в собі загадку походження мови (про це існує не один десяток тео-

рія). Найімовірніше, звукова мова кілька сотень тисяч років тому почала виділятися з «шкредетичної» мови, що включала, крім звуку, також жест, міміку, рухи тіла. Спочатку людина, слід годати, говорила єдиною мовою, яка розпалася біля 100 тис. р.

ПЕРВІСНА міфологія і релігія відомі мало. Про них складають уявлення на підставі тлумачення археологічних свідчень і вивчення сучасних народів, що знаходяться на стадії родового ладу. Ознакою наявності вірувань вважають обряд поховання — померлих, який існує кілька сотень тисяч років. На думку деяких учених, релігія (поруч із знаряддям праці, вогнем і мовою) є однією з найважливіших рис відмінності людини від тварин. Первісна людина одухотворювала навколишню природу (анімізм) і пов'язувала свій рід, плем'я з певною твариною, предметом чи явищем (тотемізм). «Уявлення про божество у первісних народів завжди дуже невизначені й запутані» (К. Каутський). Але відомий психолог С. Гроф твердить, що давні духовні системи і первісні міфи знаються дивними й безглуздими тільки тому, що їх зміст або невідомий, або викривлений дослідниками.

Слід визначити відмінності міфології і релігії, міфа і казки. Релігія — впорядкована міфологія, з культом і священними книжками. «...Бог — це персонаж міфа, стали об'єктом культу» (М. Стебін-Камєський). З одного боку, на відміну від казки, на думку того ж вченого, «Міф — це переказ, який там, де він виникає і побутує, приймає за правду, хоч який би він не був неправдоподібний».

Однією з основних складових частин первісної культури є мистецтво — «це натуралістичне, але на диво досконале» (П. Тейяр де Шарден). Первісне мистецтво пов'язане не стільки з побутовими потребами, скільки з ми-

фом, магією. Хто і що виступає об'єктом малюнків (рідше — скульптур)? По-перше, люди (які нерідко зображуються непропорційно, причому жінок малюють, ліплять і висікають з каменю частіше, ніж чоловіків. По-друге, тварини: мамут, кінь, бізон, тур, олень, печерний лев, печерний ведміль, шерстистий носоріг, рідше — риби, змії, птахи, комах, іноді також рослини. Знаходять зображення фантастичних тварин і людей з тваринними рисами. Тварин часто малюють наче прозорих (відомий «мамут із серцем»). Іспанія) — див. мал. 1. Дуже поширені зображення людських рук. Поруч із окремими малюнками зустрічаються великі сцени. Найдавнішим відомим

іншим, слов'янське слово писати споріднене з латинським словом піктус — «намальоване». Одним з найдавніших написів вважають неопосередовані геометричні малюнки на стіні печери Пасьєга в Іспанії (див. мал. 2).

Первісний танець у шкредетичному ритуалі поєднувався з пісню, магичними вигуками тощо. Музика, як гадають, починалася з ударних інструментів — знайдено «кам'яні кісило-фон» віком у кілька десятків тисяч років. Шкери тварин стали використовуватися для стійки для одягу, а й для перших барабанів. З винайденням лука пов'язана поява струнних інструментів. Перші духові інструменти — як послідовного походження (сопілка), так і тваринного (ріп).

Більшою 8 тис. р. до н. е. почався перехід людства від привласнюючого господарства до виробничого — т. зв. «неолітичний стрибок». Він був другою кардинальною подією в історії людства після «палеолітичного стрибка» — виникнення людини сучасного виду 100—30 тис. р. тому. Після обох стрибків різко прискорювалися процеси міграції й техніко-культурного розвитку.

пам'яткам первісного мистецтва біля 30 тис. р., найбільше їх знайдено у Франції та Іспанії.

На півночному етапі первісної культури з'являються такі архітектурні шедеври, як т. зв. металічні спорудження: дольмен («камін-стіла»), менгір («довгий камінь»), кромlech («коло-камін»). Найважливіша з таких споруд — Стоунхендж (свівече камінь), астрономічне будівля в Британії (початок II тисячоліття до н. е.).

С КЛАДНИКОМ культури є писемність, пов'язана одночасно з мовою і мистецтвом. Письмо, як і місто, виникло ще в додержавну епоху. Спершу існувало «речове письмо» — передача інформації за допомогою символічних речей (спародіювання Д.ж. Свіфтом у «Мандрях Гуллівера»). Потім виникає малюнкове письмо — ліктографія. Між

біля 8 тис. р. до н. е. почалося приручення тварин (перші свійські тварини — собака й кішка). Перший знайомих людству метал — мідь (найдавніший виріб — 7 тис. р. до н. е. знайдений на території сучасної Туреччини). Людство поступово переходило від абстрактності й мисливства до скотарства й землеробства. Кам'яні знаряддя змінюються металевими. У 4-му тис. до н. е. виникають перші державні утворення (Шумер, Єгипет).

З цього часу починається історія і культури Стародавнього Сходу, але первісна історія і культура на цьому не закінчуються. По-перше, різні райони планети не одразу, а протягом тисячоліть переходили до наступного історико-культурного етапу, а в деяких районах оазис первісної культури існують і донині. По-друге, всі без винятку сучасні культури містять істотний залишок (субстрат) культури первісного людства.

Ю. МОСЕНКІС,
викладач кафедри українського мистецтва.

ВИСТАВКИ

ГАЛЕРЕЯ ЗАКОХАНОСТІ

На архітектурному місяць тривала виставка художніх творів Вячеслава Андриновича Маліновського, викладача кафедри рисунку та живопису. Велика кількість глядачів відвідали її, побачили портрети, що заімпонував автор

ка-творця, і мене самого надихає зробити хоча б трішки частину тобою зробленого. Мені подобається в твоїх роботах спостережливість у психологічному вирішенні потребованих, декоративна виразність і невимушена професій-

ною. Багато з них, як і інших відвідувачів вражають портрети студентів-іноземців, представлені на виставці. Серед них робота Дові Алюча, зроблена пастеллю. «...Особливо хочеться відзначити портрети Дові Алюча, виконані

нів художника.

А цим відзнакою Заслуженого архітектора України, доктора архітектури, професора В. Савченка закінчило нашу мандрівку по виставці. Він найбільше, ніж усі, характеризує багатолітню працю художника В. А. Маліновського в галузі портрету. «...Із задоволенням побачив багато знайомих й дорогих для мене обличчя — викладачів і студентів нашого вузу, пережив зустріч із ними та надихнувся на роботу в галузі живопису й малюнку. Виставка, окрім насолоди живописом має величезне методичне значення в інституті, приносить велику користь студентам і кафедрам, вчить майстерності та любові до професії. Адже ці роботи зроблені не в робочий час, без опла-

виставки, оцінили ту величезну працю, просвітницьку роботу художника, надихнувшись її запалом і бажанням поділитися знаннями. Це студенти, викладачі, співробітники архітектурного та інших факультетів, просто гості вузу. Відвідувачі залишили в книжці відгуків свої враження та думки. Ось деякі з них: «З приємністю подивився твоєю виставку портретів. Може, й не в усіх портретах тебе відвідала удача, а в багатьох є багато цікавого, захоплюючого. Твій доробок за багато років свідчить про твою велику працездатність як художни-

ність у виконанні» (З повагою художник А. Сотниченко). «...Щиро заздрило Твоєму молодечому запалу, нестримному бажанню пізнавати людей» (Щиро Твій М. Куленко). «Дуже сподобалася Ваша робота маслом і пастеллю, особливо два портрети 1978 та 1964 років, а також портрет дружини...» (Студент 44-ї групи архітектурного факультету). «Найбільше сподобався портрет Дружини (олією). Він дуже натхненний і добрий за живописом» (підпис скорочений).

Багато відгуків від студентів-іноземців написано їх власною

пастеллю на топірованому папері, що чудово витриманий в кольорі, в якому знайдено характер та прагнення потребовано...» (Губарєва Олена, член Спілки художників України, колишня студентка архітектурного факультету).

Цікаво, що багато відвідувачів виставки портретів написали про свої враження. Тут і відгуки. Заслуженого архітектора України, Майстра народної творчості В. Завгороднього, Заслуженого художника, професора О. Горбенка, професора, доктора архітектури В. Соценка, багатьох уч-

ти, оформлено за свій рахунок — подяка Вам велика за Вашу працю!».

На знімках: експозиція виставки; портрет дружини художника.

МАТЕРІАЛ РЕДАКЦІЇ.

Закінчення. Поч. на стор. 2).

ЦЕ ПОЧИНАЛОСЯ ТАК...

ТАКИМ САМЕ ЗАПАМ'ЯТАВ-СЯ МЕНІ ПЕРШИЙ ДЕНЬ ВІЙНИ.

З боєм бригада відходила на схід.

22 вересня 1941 р. я був поранений. Після одужання, продовжував воювати — на 1, 2, 4 Українських фронтах, 1-му Білоруському. Варше отримав поранення 20 січня 1944 року і втратив в 1945 р.

Як фахівець-залізничник зі складу 9-ї Гвардійської повітряно-десантної дивізії був переданий до складу 13-го Залізничного полку, який 31 серпня 1945 року з Берліну відправився на Далекі Схід. До 7-го листопада ми добралися до ст. Омськ в розпорядження Омської залізниці. Мене було призначено Начальником резерву поїздних майстрів.

На початку серпня 1946-го мене демобілізували із лав Радянської Армії в розпорядження Південно-Західного залізничного округу. Серед 16 урядових нагород є й медаль «За участь в героїчному штурмі і Узятті Берліну». Із співробітниками музею Історії безвізмовної капітуляції фашистської Німеччини, що знаходиться в Берліні-Карлсхорст підтримую шире, сердечну дружбу.

Г. САРАНЧА,
ст. інженер-лейтенант, професор кафедри експлуатації і ремонту і будівельних машин

В. О. РЕДАКТОРА
І. ГЕРАЩЕНКОВА